

Ecologisch Onderzoek bedrijvenpark Rijnhoek Bodegraven

Watersnip-rapport 16A024

Colofon

Titel	Ecologisch Onderzoek bedrijvenpark Rijnhoek Bodegraven
Status rapport	Eindrapportage
Projectnummer	16A024
Datum uitgave	juni 2016
Samenstellers	Brigit van Dam, adviseur Watersnip Advies John van Gemeren, senior adviseur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	Gemeente Bodegraven-Reeuwijk OMR Postbus 401 2410 AK Bodegraven
Contactpersoon opdrachtgever	Linda Gosen

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2	TOETSINGSKADER	5
2.1	EUROPESE RICHTLIJNEN	5
2.2	LANDELIJK NATUURBELEID- EN WETGEVING	5
2.2.1	<i>Natuurbeschermingswet 1998</i>	5
2.2.2	<i>Flora- en Faunawet</i>	6
2.2.3	<i>Natuurnetwerk Nederland</i>	7
2.2.4	<i>Visie Ruimte en Mobiliteit (2014) en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013)</i>	8
3	LOCATIEBESCHRIJVING	11
3.1	HUIDIGE SITUATIE	11
3.2	PLANNEN	11
4	RESULTATEN ONDERZOEK	13
4.1	METHODE.....	13
4.2	FLORA.....	13
4.3	FAUNA	14
4.3.1	<i>Vogels</i>	14
4.3.2	<i>Vissen</i>	14
4.3.3	<i>Amfibieën</i>	14
4.3.4	<i>Reptielen</i>	15
4.3.5	<i>Zoogdieren</i>	15
4.3.6	<i>Vleermuizen</i>	16
4.3.7	<i>Overige soorten</i>	16
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	17
5.1	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	17
5.2	ALGEMENE ZORGPLICHT	18
5.3	BEHEERADVIES.....	18
6	BRONNEN	19

1 Inleiding

Aan de noordwestkant van Bodegraven is in de afgelopen jaren het bedrijvenpark Rijnhoek ontwikkeld, door de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Een deel van de bouwvlakken is op dit moment nog niet bebouwd. Het is bekend dat op dit bedrijvenpark (streng) beschermde diersoorten voorkomen. In de afgelopen jaren is voor deze beschermde soorten binnen het bedrijvenpark compensatiegebied aangelegd.

Voor de bouwvlakken die nog niet bebouwd zijn dient een nieuw ecologisch onderzoek te worden uitgevoerd, omdat de inventarisatiegegevens inmiddels verjaard zijn.

De initiatiefnemer van de voorgenomen plannen dient te verkennen of er mogelijk schadelijke gevolgen zijn voor beschermde natuurwaarden in het plangebied. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde planten- en diersoorten en beschermde gebieden.

Concreet betekent het dat nagegaan moet worden of:

- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Flora- en Faunawet).
Beschermde plantensoorten mogen niet vernietigd of beschadigd worden. Beschermde diersoorten mogen niet gedood, verwond of opzettelijk verontrust worden. Daarnaast mogen hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen niet beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord worden en mogen hun eieren niet vernietigd of vernield worden;
- Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Natuurbeschermingswet 1998);
- Er wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland aangetast worden (Toepassing Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, Compensatiebeginsel Natuur, Recreatie en Landschap).

Om te onderzoeken of bovenstaande bepalingen overtreden of aangetast worden dient het plangebied onderzocht te worden, middels een bureaustudie en onderzoek naar de aanwezige flora en fauna door een deskundige op het gebied van ecologie.

In mei en juni 2016 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie verricht in het plangebied. Hierbij werd met name gelet op het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Daarnaast zijn de verschillende biotopen binnen het plangebied beoordeeld met betrekking tot potentieel voorkomende beschermde soorten.

Dit rapport geeft een overzicht van de voor het plangebied geldende natuurwetgeving, de aanwezigheid van beschermde gebieden in de nabije omgeving en de aanwezige en verwachte flora en fauna in het plangebied. Vervolgens wordt aangegeven of er bij het realiseren van de voorgenomen plannen schade verwacht wordt aan beschermde soorten. Met het oog op de algemene zorgplicht, die geldt voor alle planten- en diersoorten, worden waar mogelijk maatregelen beschreven gericht op het voorkomen van schade.

2 Toetsingskader

2.1 Europese richtlijnen

Binnen de Europese Unie vormt de Natura2000 een netwerk van beschermde natuurgebieden. Het doel van deze gebieden is het behoud van de biodiversiteit in Europa. Het beschermen van kwetsbare planten en dieren en hun leefgebieden is hierbij het uitgangspunt.

Deze richtlijnen zijn in Europa uitgewerkt in de Vogel- en Habitatrichtlijn. In de Nederlandse wetgeving zijn deze geïmplementeerd in de natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming paragraaf 2.2.1) en de Flora- en faunawet (soortenbescherming paragraaf 2.2.2).

2.2 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving

2.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

De Natuurbeschermingswet 1998 is opgesteld voor de bescherming van natuurgebieden in Nederland, zoals Beschermde Natuurmonumenten en Natura2000-gebieden. In de Natuurbeschermingswet wordt bepaald wat mag en niet mag in de beschermde gebieden. Activiteiten die mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de waarden van het gebied mogen niet plaatsvinden zonder vergunning.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura2000-gebied of beschermd natuurmonument.

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura2000-gebied of beschermd natuurmonument. De dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden, 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein', en 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck', bevinden zich op respectievelijk 3,1 km ten zuiden en 1,3 km ten noorden van het plangebied. Vanwege de afstand tot het plangebied zullen de geplande werkzaamheden geen directe invloed hebben op deze Natura2000-gebieden.

Doelsoorten van het gebied 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein' zijn Kleine zwaan, Smient, Krakeend en Slobeend. Doelsoorten van het gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' zijn Gestreepte waterroofkever, Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Meervleermuis, Noordse woelmuis, Groenknolorchis, Platte schijfhoren, Roerdomp, Woudaapje, Purperreiger, Zwartkopmeeuw, Zwarte stern, Snor, Rietzanger, Grote karekiet, Grote zilverreiger, Kolgans, Smient en Krakeend.

Een deel van deze doelsoorten komt uitsluitend voor binnen het Natura2000-gebied. Andere soorten, zoals Smient, Krakeend, Slobeend, Kleine zwaan en Kolgans foerageren ook in de ruimere omgeving van het Natura2000-gebied. Het plangebied ligt binnen de actieradius van deze doelsoorten. Het huidige plangebied is echter niet geschikt voor de doelsoorten. De cultuurdruk in en rondom het plangebied is hoog, door de aanwezige bedrijven en het gebied wordt volop gebruikt voor wandelaars met honden. Schade door de voorgenomen plannen aan de doelsoorten van het Natura2000-gebied is dus uitgesloten.

2.2.2 Flora- en Faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) van kracht geworden. De Flora- en faunawet is opgesteld om in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen. Van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen zijn er ongeveer 500 beschermd voor de wet. Werkzaamheden die schade kunnen veroorzaken aan soorten zijn, o.a; (ver)bouwen, slopen, of wegen aangelegd, water dempen en graven. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd.

De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. De soorten zijn onderverdeeld in drie categorieën: algemeen beschermde soorten (tabel 1 FF-wet), overige soorten (tabel 2 FF-wet) en streng beschermde soorten (tabel 3 FF-wet). Soorten uit tabel 3 zijn tevens ingedeeld in beschermde soorten die vallen onder het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en beschermde soorten die vallen onder Bijlage IV van de Habitatrictlijn.

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, geldt voor de algemeen beschermde soorten uit tabel 1 een vrijstelling. Ook voor de soorten uit tabel 2 kan een vrijstelling gelden, onder voorwaarde dat er gehandeld wordt volgens een door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. Wanneer het opstellen van een gedragscode niet mogelijk is of niet voldoende blijkt te zijn, moet voor de beschermde soorten uit tabel 2 een ontheffing worden aangevraagd bij de Rijksdienst van Ondernemend Nederland. Voor soorten in tabel 3 dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten of een wettelijk belang uit de Habitatrictlijn. Deze wettelijk omschreven belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (niet van toepassing bij soort van bijlage IV van Habitatrictlijn).

Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.

NB. Binnen afzienbare tijd gaat de aanvraag van ontheffingen naar het Provinciaal samenwerkingsverband, Bij Twaalf. Indien de flora en faunawet is aangehaakt bij de omgevingsvergunning blijft de gemeente het bevoegd gezag en aanspreekpunt.

Door het nemen van (mitigerende) maatregelen kan een ontheffingsaanvraag in de meeste gevallen voorkomen worden. Deze maatregelen dienen voorafgaande aan de werkzaamheden uitgevoerd te worden om zo de functionaliteit van het plangebied voor de beschermde soort(en) ten allen tijden te behouden. Het gaat daarbij dus om het voorkómen van schade. Deze mitigerende maatregelen dienen opgesteld te worden door of in samenwerking met een ter zake kundige.

Ook het integreren van ecologische maatregelen in onderdelen van het plan met het oog op consolideren van het leefgebied voor populaties kunnen een ontheffingsaanvraag voorkomen.

In het kader van de Flora- en faunawet zijn alle vogels beschermd. Tijdens het broedseizoen zijn de nesten van alle vogels beschermd en mogen niet verontrust worden. Nesten van sommige vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Ten aanzien van jaarrond beschermde nesten onderscheidt de FF-wet vijf categorieën: nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (1), nesten van koloniebroeders die jaarlijks dezelfde vaste broedplaats hebben (2), nesten van vogels die niet in kolonie broeden maar wel jaarlijks dezelfde vaste broedplek hebben (3), nesten van vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest (4) en ten slotte nesten van vogels die geneigd zijn terug te keren naar de broedplek van het vorige jaar, maar wel flexibel genoeg zijn om zich elders te vestigen indien nodig (5). De nesten van de vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. De nesten van de soorten in categorie (5) zijn jaarrond beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn of als zwaarwegende feite of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overigens geldt voor alle planten- en diersoorten de algemene zorgplicht uit artikel 2 van de FF-wet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Een uitgebreide beschrijving van de flora en fauna binnen het plangebied is te vinden in hoofdstuk 4.

2.2.3 *Natuurnetwerk Nederland*

Het Natuurnetwerk Nederland in de wet benoemd als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van natuurgebieden in Nederland om de biodiversiteit te behouden en te versterken. Via dit netwerk kunnen planten en dieren zich verspreiden, waardoor de kans op uitsterven verkleind wordt. De EHS bestaat uit:

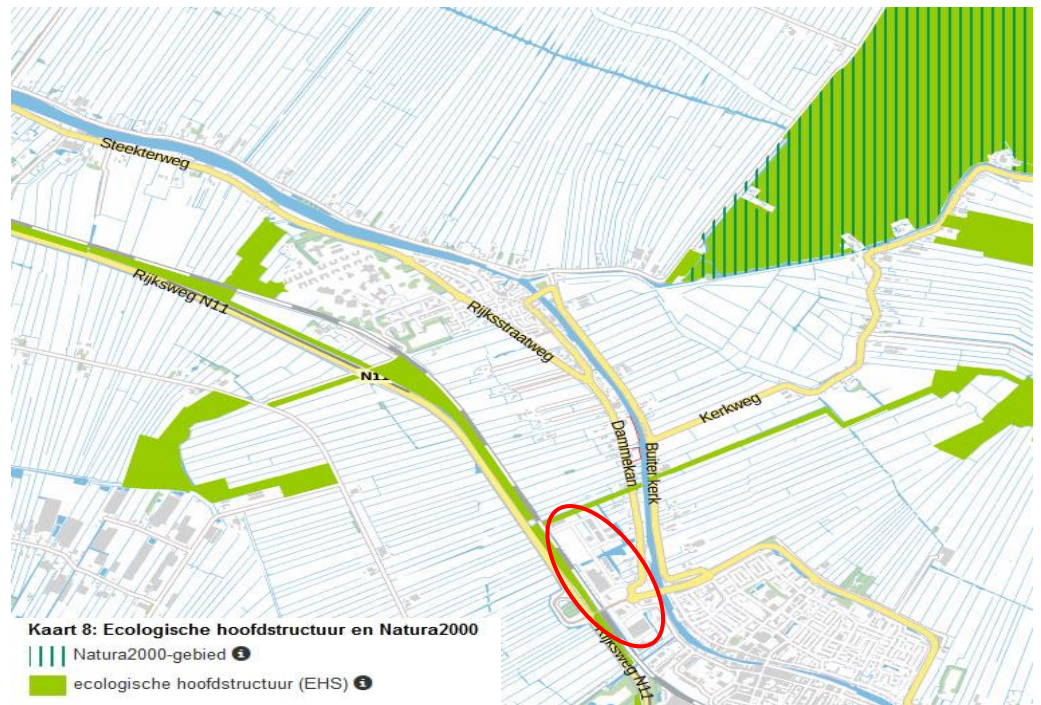
- Natura 2000 gebieden;
- bestaande natuurgebieden, zoals de Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, die beheerd worden volgens agrarisch natuurbeheer en;
- grote wateren, zoals meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en Waddenzee.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van 1990, en via de planologische kernbeslissing Nota Ruimte van de voormalige Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ (2006) voortgezet in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, opgesteld door het Ministerie van I&M (2012). In 1995 werden de doelsoorten en natuurdoeltypen gedefinieerd, die in 2000 werden doorgevoerd in de provinciale plannen. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de uitvoering van de EHS.

De natuur in de EHS is beschermd middels een 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken. Eventuele schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd en/of gecompenseerd.

Het plangebied maakt geen deel uit van EHS-gebied (zie figuur 1). Tussen de Rijksweg N11 en de spoorbaan Leiden-Utrecht ligt een ecologische verbindingzone, de Elfenbaan. Deze zone loopt ook langs het bedrijvenpark. Het spoor en de spoorloot vormen een duidelijke scheiding tussen het EHS-gebied en het bedrijvenpark.

Aan de noordkant van het plangebied loopt een verbindingzone om het EHS-gebied langs de N11 te verbinden met EHS-gebied gelegen in Bodegraven-Noord. In 2015 zijn door het Hoogheemraadschap van Rijnland natuurvriendelijke oevers gerealiseerd langs de watergang, de Noordelijke Vliet, op boezemniveau aan de noordwestgrens van het bedrijvenpark. Deze watergang heeft daardoor een sterke ecologische verbindingfunctie gekregen. Bijvoorbeeld de Waterspitsmuis kan hiervan profiteren voor de migratie. Ook zijn er geen bijzondere landschapselementen aanwezig in het plangebied. De ruimtelijke ingrepen die verband houden met de bouw van nieuwe bedrijfspanden zullen vanwege de ligging van het plangebied geen schade veroorzaken aan de EHS.

Figuur 1: Ligging van plangebied (met rode cirkel aangegeven) t.o.v. EHS en Natura2000-gebied. (bron: www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl, kaart 8).

2.2.4 Visie Ruimte en Mobiliteit (2014) en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013)

Op 9 juli 2014 is de Visie ruimte en mobiliteit (VRM) vastgesteld door de Provinciale Staten. Deze visie geeft op regionaal niveau invulling aan de ruimtelijke ordening en maatregelen op het gebied van verkeer en vervoer.

De belangrijkste doelen van deze nieuwe visie zijn:

- Ruimte bieden aan ontwikkelingen;
- Aansluiten bij de maatschappelijke vraag naar woningen, bedrijfsterreinen, kantoren, winkels en mobiliteit;
- Allianties aangaan met maatschappelijke partners;
- Minder toetsen op regels en meer sturen op doelen.

De Visie ruimte en mobiliteit bestaat uit; De Visie ruimte en mobiliteit, het Programma mobiliteit, het Programma ruimte en de Verordening ruimte 2014.

Het ontwikkelen van nieuwe plannen kan inbreuk maken op te beschermen waarden in het landschap. In sommige gevallen is het noodzakelijk dat er compensatie plaatsvindt als er specifieke natuur-, recreatie- of landschapswaarden verloren gaan. GS heeft hiervoor in mei 2013 de beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013 vastgesteld). Deze beleidsregel is opgenomen in de Visie ruimte en mobiliteit.

In deze beleidsregel is voor een aantal gebieden compensatie noodzakelijk bij het verlies van ecologische waarden. Dit zijn;

- de Ecologische Hoofdstructuur;

- de belangrijke weidevogelgebieden;
- de recreatiegebieden om de stad;
- strategische reservering natuur;
- de karakteristieke landschapselementen.

Biotopen voor Rode lijstsoorten zijn niet langer compensatie plichtig.

Bovenstaande elementen zijn in en rond het plangebied aanwezig. De ecologische Hoofdstructuur is reeds besproken in paragraaf 2.2.3. Verder is er in de omgeving van het plangebied belangrijk weidevogelgebied aanwezig. Belangrijke weidevogelgebieden zijn compensatieplichtig als er sprake is van grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de aanleg van infrastructuur of de uitbreiding van woongebieden die plaatsvinden buiten de bebouwingscontour.

Het plangebied zelf is ongeschikt voor weidevogels door het ontbreken van groot open grasland en de aanwezigheid van een hoge cultuurdruk. Door de ligging van het bedrijvenpark aan de andere kant van de Rijksweg N11 t.o.v. het weidevogelgebied, is schade aan belangrijk weidevogelgebied uitgesloten.

De overige genoemde waarden zijn binnen en rondom het plangebied niet aanwezig.

Figuur 2: Ligging plangebied (met rode cirkel aangegeven) t.o.v. compensatieplichtige elementen (bron: www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl, kaart 7).

3 Locatiebeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kilometervakken met de Amersfoortse coördinaten: 110,455 en 110,456.

Bedrijvenpark Rijnhoek is gelegen aan de noordwestkant van Bodegraven. Het is gelegen tussen de Rijksweg N11 en spoorbaan Leiden-Utrecht, aan de westkant en de Dammekant aan de oostkant. Aan de zuidkant loopt de Vlietkade met een rij woningen. Aan de noordkant vormt de Noordelijke Vliet de begrenzing van het plangebied. Het plangebied bestaat voornamelijk uit bedrijfsgebouwen die er in de afgelopen jaren gebouwd zijn. In het plangebied bevindt zich een grote waterpartij omringt met natuurvriendelijke oevers. In deze waterpartij zijn enkele eilanden aangelegd waar elzen op groeien. Een aantal kavels binnen het plangebied is nog niet bebouwd. Deze kavels zijn ingezaaid met een grasmengsel.

456

Figuur 3: Plangebied

111

3.2 Plannen

Er zijn op dit moment nog geen concrete plannen voor de braakliggende kavels. Deze kavels zullen in de loop van de tijd verkocht en bebouwd worden met bedrijfspanden. De waterpartij is in 2008 aangelegd en is ingericht als compensatiegebied voor enkele streng beschermde soorten, die binnen het plangebied aanwezig zijn. Er worden geen inrichtingswerkzaamheden meer uitgevoerd in de waterpartij.

4 Resultaten onderzoek

4.1 Methode

Voordat begonnen is met het verkennend veldonderzoek, is een korte, grondige bureaustudie uitgevoerd, waarbij diverse internetsites, relevante artikelen en verspreidingskaarten (o.a. RAVON) zijn geraadpleegd, om te bepalen welke (streng) beschermde planten- en diersoorten in het plangebied zouden kunnen voorkomen. De bureaustudie dient ertoe een meer gerichte, effectieve en efficiënte veldinventarisatie te kunnen uitvoeren.

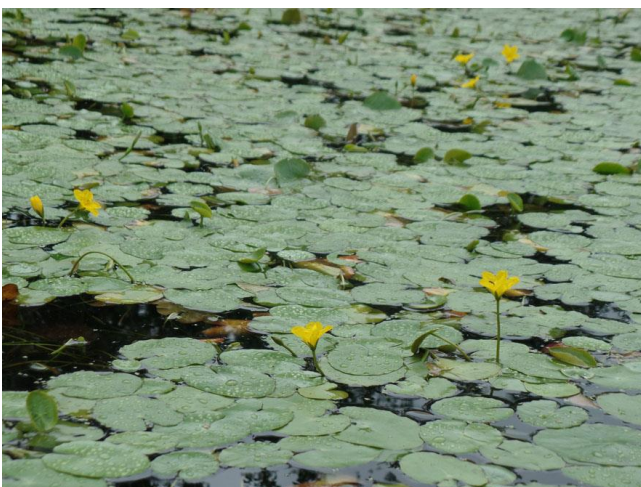
Op dinsdag 10 mei en vrijdag 24 juni 2016 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie gedaan in het plangebied. Tevens is tijdens de inventarisatie op 10 mei een indicerend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen. Op dinsdagavond 10 mei van 22.30 – 23.30 uur (18 °C) heeft ook het eerste avondbezoek plaatsgevonden. In dit avondbezoek is specifiek geluisterd naar de kooractiviteiten (roepende mannetjes) van de Rugstreeppad. Het tweede avondbezoek heeft plaatsgevonden op woensdag 8 juni van 22.30 – 23.15 uur (12 °C, geen wind)

Er is geen visonderzoek gedaan, omdat er geen werkzaamheden meer worden uitgevoerd aan de waterpartij.

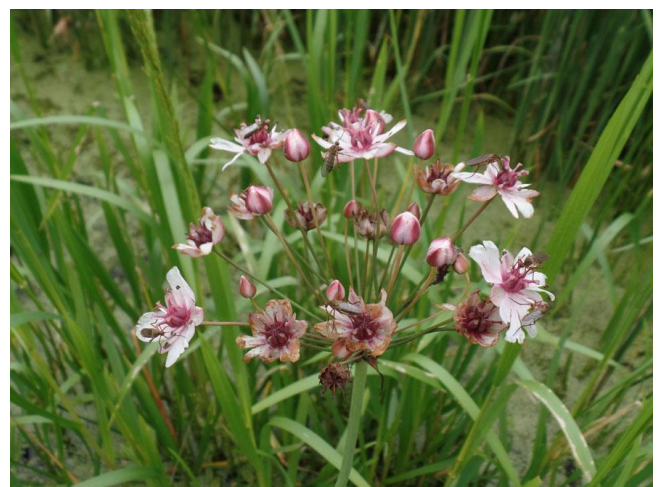
4.2 Flora

Op de braakliggende kavels zijn verschillende grassoorten aangetroffen, zoals Grote vossenstaart, Engels raaigras, Kropaar en Zachte dravik. Daarnaast staan er verschillende soorten kruiden, waaronder Paardenbloem, Smeewortel, Rode klaver, Akkerhoornbloem, Smalle weegbree, Scherpe boterbloem en Kruipende boterbloem.

In de oevers langs de waterpartij staat o.a. Riet, Moeraszegge, Gele lis, Gewone dotterbloem (Ff-wet tabel 1), Grote- en Kleine lisdodde en Zeebies. Een groot deel van deze vegetatie is aangeplant bij de inrichting van de waterpartij in 2010. In de waterpartij groeit veel Watergentiaan.

Figuur 4: Bloeiende Watergentiaan

Figuur 5: Zwanenbloem

Er zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Er is binnen het plangebied ook geen geschikt biotoop aanwezig voor beschermde plantensoorten, die vaak specifieke eisen stellen aan hun leefomgeving. Beschermde plantensoorten worden daarom niet verwacht binnen het plangebied.

4.3 Fauna

4.3.1 Vogels

Tijdens de inventarisatie zijn verschillende algemene vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied, zoals Merel, Kauw, Zwarte kraai, Torenvalk, Witte kwikstaart en Vink. In het water zijn een Meerkoet met jongen, Knobbelzwaan, Wilde eend en Grauwe gans aangetroffen. In de waterpartij broeden zwanen. In het slotje langs het Aakpad is het nest van een Meerkoet waargenomen. In de rietkraag langs de centrale waterpartij broeden diverse paren kleine karekieten. Dit is een waardevolle, kenmerkende soort.

Alle vogels zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. De nesten van alle vogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen niet verontrust worden. Er zijn geen nesten aangetroffen.

Nesten van enkele vogelsoorten, zoals Gierzwaluw, Huismus en verschillende uilensoorten, zijn jaarrond beschermd. Binnen het plangebied, op de braakliggende terreinen, zijn geen jaarrond beschermde nesten of geschikte locaties voor jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Jaarrond beschermde nesten worden daarom niet verwacht binnen het plangebied.

4.3.2 Vissen

In het verleden zijn de (streng) beschermde vissoorten Kleine modderkruiper (FF-wet tabel 2) en Bittervoorn (FF-wet tabel 3). Er is voor deze soorten compensatiegebied ingericht in de aanwezige waterpartij binnen het plangebied. Er zijn geen werkzaamheden meer voorzien in de aanwezige waterpartij binnen het plangebied. Er is daarom geen visonderzoek uitgevoerd in de waterpartij.

N.B. Mochten er in de toekomst werkzaamheden voorzien zijn in de waterpartij dan is een visinventarisatie alsnog noodzakelijk.

4.3.3 Amfibieën

Tijdens het avondbezoeken op 10 mei en 8 juni is op beperkte locaties in de centrale waterpartij de Groene kikker (Ff-wet tabel 1) aangetroffen. Ook tijdens het bezoek op 24 juni is de soort hier aangetroffen. Er kan aangenomen worden dat de algemeen beschermde Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (allen FF-wet tabel 1) ook voorkomen binnen het plangebied.

Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde Rugstreepad (FF-wet tabel 3, Habitatrichtlijn bijlage IV en rode lijst status 'gevoelig') voorkomt in de omgeving van het plangebied. Ten tijden van de ontwikkeling van het bedrijvenpark in 2007/2008 zijn enkele exemplaren van deze soort aangetroffen binnen het plangebied. Naast volwassen exemplaren zijn er in die periode ook voortplantingslocaties aangetroffen met juvenielen.

Tot 2010 was de Rugstreepad in grote getale aanwezig in de centrale waterpartij in de paartijd. De laatste vijf jaar is de soort hier niet meer gehoord in de paartijd. Ook in 2016 is de soort, tijdens de avondbezoeken, niet roepend aangetroffen en ook niet waargenomen in de omgeving.

De Rugstreeppad komt voornamelijk voor op zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de duinen, de uiterwaarden van grote rivieren, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers. De Rugstreeppad kan enkele kilometers afleggen op zoek naar geschikt leefgebied. Voor de voortplanting is de Rugstreeppad afhankelijk van ondiepe wateren, die vrij snel opwarmen. Vaak wordt gebruik gemaakt van tijdelijke poeltjes of plassen. Binnen het plangebied is geen geschikt voortplantingsbiotoop voor de Rugstreeppad aangetroffen. Het water in de aanwezige sloten is daar te diep voor en bovendien is de waterkwaliteit onvoldoende. Door de hevige regenval van de laatste tijd staan er wel enkele plassen op de percelen.

De braakliggende percelen hebben een goed ontwikkelde vegetatiemat, die niet aantrekkelijk is voor de Rugstreeppad om zich in te graven voor de winter. Het terrein was in de week voor het tweede avondbezoek gemaaid en werd op 8 juni afgeruimd door een ondernemer van de noordzijde van Bodegraven. Het gewas heeft de bestemming van paardenhooi.

Er is één locatie, nabij Taxibedrijf Hoogenboom, waar regelmatig met een crossmotor gereden wordt. Hier is duidelijk sporenvorming zichtbaar. Deze locatie zou indien er water op blijft staan wel geschikt zijn als voortplantingslocatie.

Op basis van de geraadpleegde verspreidingskaarten worden binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde amfibieën verwacht.

4.3.4 Reptielen

Tijdens de inventarisatie zijn geen beschermde reptielen aangetroffen. Uit de geraadpleegde verspreidingskaarten blijkt dat de streng beschermde Ringslang (Ff-wet tabel 3) voorkomt in de omgeving van het plangebied, met name in de zone tussen de N11 en het spoor. De waterpartij met zijn natuurlijke oevers is wellicht geschikt als foerageergebied voor de Ringslang. De braakliggende percelen zijn verder niet geschikt als leefgebied voor deze soort. Er zijn geen locaties aangetroffen die kunnen dienen als voortplantingsbiotoop (broeihopen) voor de Ringslang. Voor de overwintering maakt de Ringslang gebruik van oude konijnenholen of met beschutte plekken van takken en hout. Deze zijn ook niet aanwezig binnen het plangebied.

Op basis van de bureaustudie worden binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde reptielen verwacht.

4.3.5 Zoogdieren

Tijdens de veldbezoeken zijn meerdere hazen (Ff-wet tabel 1) waargenomen.

Figuur 6: Plasvorming door hevige regenval in juni

Figuur 7: Bandensporen op het perceel nabij taxibedrijf Hoogenboom

Uit de bureaustudie blijkt dat de Waterspitsmuis (Ff-wet tabel 3) voorkomt in de omgeving van het plangebied, ook in de ecologische zone tussen de N11 en het spoor. Ook voor deze soort geldt dat de centrale waterpartij met zijn beschutte, natuurlijke oevers, almede de sloten met hun rijke oeverbegroeiing geschikt zijn als foerageergebied. Deze soort jaagt graag tussen helofyten, zoals Riet en Lisdodde. De aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied is niet uit te sluiten. Deze oevers blijven echter ongemoeid.

Er is binnen het plangebied geen geschikt biotoop aangetroffen voor andere streng beschermde zoogdieren. Deze worden hier derhalve niet verwacht.

4.3.6 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld in deze rapportage. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn strikt beschermd (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrictlijn).

Uit de bureaustudie blijkt dat er verschillende streng beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis en Meervleermuis.

Tijdens de veldinventarisatie is een indicierend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen.

Binnen het plangebied is op de braakliggende percelen geen mogelijkheid voor verblijfplaatsen. Er staan geen bomen of gebouwen waar de vleermuizen gebruik van kunnen maken. De open braakliggende percelen zijn niet interessant als foerageergebied voor vleermuizen.

De oevers van de waterpartij en de eilanden met elzen zijn geschikt als foerageergebied voor de Gewone dwergvleermuis en eventueel de Meervleermuis. Omdat deze oevers en eilanden verder ongemoeid blijven zal er geen schade ontstaan aan de gunstige staat van instandhouding van de populatie. Diverse bedrijfspanen zijn fel verlicht in de nacht ter voorkoming van criminaliteit en vandalisme. Deze lichtbronnen maken het gebied ook duidelijk minder aantrekkelijk voor vleermuizen.

4.3.7 Overige soorten

Uit de bureaustudie blijkt dat er verder geen andere beschermde soorten voorkomen binnen het plangebied. Tijdens de velbezoeken zijn verschillende libellensoorten, zoals Vroege glazenmaker en Gewone oeverlibel waargenomen. Ook zijn diverse soorten waterjuffers gezien, zoals het Lantaarntje. Verder is het Koolwitje waargenomen. Op het water van de grote waterpartij liepen schaatsenrijders. Dit is een indicatie van relatief goede waterkwaliteit. Ook de Zwanenmossel is aangetroffen. Ook deze soort is een indicatorsoort voor relatief goed water.

Op basis van de biotoopkenmerken worden binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde insecten, vlinders of andere ongewervelde soorten verwacht.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk volgt een opsomming van de conclusies en aanbevelingen. Daarnaast wordt er aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan de (streng) beschermde soorten binnen het plangebied.

5.1 Conclusies en aanbevelingen

- Het plangebied heeft geen directe relatie met beschermde gebieden (Natura2000, beschermde natuurmonumenten, (P)EHS gebieden of ecologische verbindingzones). Het plangebied is niet geschikt als foerageergebied voor de doelsoorten van de nabij gelegen Natura2000-gebieden. Schade aan Natura2000-doelsoorten is derhalve niet aan de orde.
- Voor de algemeen beschermde soorten (Gewone dotterbloem, Groene- en Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander en haas) geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een vrijstelling van de Flora- en faunawet. Er hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dient voor deze soorten de algemene zorgplicht in acht genomen te worden.
- Indien bomen en struiken verwijderd worden, dient dit bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels te gebeuren, zodat overtreding van de FF-wet wordt voorkomen. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. De FF-wet hanteert echter geen standaard periode voor het broedseizoen; van belang is of een nest bewoond is. Indien een bewoond nest wordt aangetroffen, mogen er geen werkzaamheden uitgevoerd worden die het nest verstoren. Vogelnesten die jaarrond beschermd worden door de FF-wet, zijn niet aangetroffen of te verwachten binnen het plangebied. *Voor aanvang van werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient een terzake kundige een inspectie uit te voeren ten aanzien van eventuele broedende vogels.*
- Uit de bureaustudie blijkt dat de Rugstreeppad (FF-wet tabel 3, Habitatrichtlijn bijlage IV en rode lijst status 'gevoelig') voorkomt in de omgeving van het plangebied. In het verleden kwam deze soort ook voor binnen het plangebied. Er zijn indertijd specifieke maatregelen voor de soort uitgevoerd. Nu is de soort hier niet meer aangetroffen. Omdat deze soort een grote actieradius heeft is het van belang om alert te blijven op zijn mogelijke voorkomen, vooral voor de voortplanting. Plassen en poelen op de percelen gedurende de voortplantingsperiode (april – augustus) dienen voorkomen te worden. Het plangebied is niet geschikt als overwinteringsgebied.
- Er zijn geen (streng) beschermde reptielen waargenomen binnen het plangebied.
- In de omgeving van het plangebied komt de streng beschermde Waterspitsmuis (FF-wet tabel 3) voor. De oevers van de waterpartij met beschoeiing en oevervegetatie en alle andere sloten in het gebied zijn geschikt als leefgebied voor deze soort. Het is dus niet uit te sluiten dat deze soort hier voorkomt. De oevers van de waterpartij blijven echter ongemoeid, omdat ze reeds ingericht zijn. Schade aan de soort is daarom uit te sluiten.

- Uit de bureaustudie blijkt dat verschillende streng beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis (FF-wet tabel 3, Habitatrichtlijn bijlage IV). De braakliggende percelen zijn echter niet geschikt als leefgebied voor vleermuizen. De oevers van de centrale waterpartij kunnen dienen als foerageergebied. Deze oevers blijven echter ongemoeid.

5.2 Algemene Zorgplicht

Voor alle planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht die is opgenomen in artikel 2 van de Flora- en faunawet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora en/of fauna kan hebben, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken.

5.3 Beheeradvies

Er wordt geadviseerd de elzenbegroeiing op de eilanden in de centrale waterpartij terug te zetten tot op de grond. Geadviseerd wordt steeds één eiland geheel in te korten en het hout in takken af te voeren. De omlooptijd van de elzenbegroeiing dient max. 6 jaar te bedragen. Door dit beheer wordt het omwaaien van bomen met wortelkruid (windworp) voorkomen. Dit beheer zorgt voor voldoende licht op de oevers van de eilanden en de aangrenzende begroeiing. Door steeds één eiland over te slaan blijft de functionaliteit van het biotoop voor bijv. vleermuizen gewaarborgd.

Figuur 8: Zicht op de eilanden met elzen

6 Bronnen

Geraadpleegde literatuur

1. Kuiper, M., *Topografische Atlas Nederland 1:50.000*, 2011.
2. Dienst landelijk gebied, *Handreiking Flora- en faunawet* oktober 2006
3. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en voedselkwaliteit, *Rode Lijsten*, Den Haag, 2004
4. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2013. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013.
5. Provincie Zuid-Holland, *Visie Ruimte en Mobiliteit*, 9 juli 2014

Geraadpleegde internetsites:

6. www.rijksoverheid.nl
7. www.bij12.nl
8. www.hetInvloket.nl
9. www.ravon.nl
10. www.vleermuis.net
11. www.zuid-holland.nl
12. www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM
13. [http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas = EHS](http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS)
14. waarneming.nl

Watersnip Advies

Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie

's-Gravenbroekseweg 154
2811 GK Reeuwijk
+ 31 (0)182-395460
www.watersnipadvies.info
advies@watersnip.info

